

Møtedato: 15. oktober 2020
Saksnr.:

Saksbeh./tlf.:
Geir Tollåli, 75 51 29 00

Sted/dato:
Bodø, 14.10.2020

Styresak 127-2020 Tarmkreftkirurgi i Helgelandssykehuset – oppfølging

Saksdokumentene ble ettersendt

Formål

Styret i Helse Nord RHF har bedt om regelmessig oppdatering på status i saken om tarmkreftkirurgi i Helgelandssykehuset. Styret blir i denne saken invitert til å fatte vedtak om midlertidig å flytte planlagte tarmkreftoperasjoner til Nordlandssykehuset samt øvrige forslag til tiltak.

Bakgrunn

Styret i Helse Nord RHF behandlet 20. januar 2020 *styresak 1-2020 Helgelandssykehuset Sandnessjøen tarmkreftkirurgiske operasjoner*. Saken ble fulgt opp i styresak 12-2020/3 i styremøte 5. februar. Saken er deretter fulgt opp gjennom muntlige orienteringer i styremøte 9. september i sak 112-2020 og 30. september i sak 123-2020/3.

Status for tarmkreftkirurgien Helgelandssykehuset

Mandag 12. oktober 2020 offentliggjorde administrerende direktør i Helgelandssykehuset beslutning om midlertidig å flytte alle planlagte tarmkreftoperasjoner i Helgelandssykehuset Sandnessjøen til Helgelandssykehuset Mo i Rana med virkning fra lørdag 9. oktober til og med uke 2 i 2021. Kirurger fra Sandnessjøen skal delta i de planlagte operasjonene i Mo i Rana. Håndtering av akutt kirurgi og øyeblikkelig hjelp skal fortsette uendret, men der Sandnessjøen skal konferere med Mo i Rana ved akutte tilfeller der en kan mistenke underliggende tarmkreftsykdom.

Det interne kvalitetsarbeidet som er igangsatt i Helgelandssykehuset skal fortsette. Administrerende direktør i Helgelandssykehuset redegjorde for eget styre i ekstraordinært styremøte 12. oktober for kvalitetsarbeidet, som tar tid og ikke har hatt ønsket fremdrift. Det skal være et møte med de eksterne fagekspertene 29. oktober. Denne prosessen vil ventelig resultere i nye forslag til videre arbeid med tarmkreftkirurgiområdet i Helgelandssykehuset. Helgelandssykehuset vil gjennomføre et felles møte for fagmiljøene, ledelsen i enhetene, administrerende direktør, medisinsk direktør og fagsjef 11. november, der oppfølging av vedtatte punkter og ferdigstillelse av handlingsplanen vil være tema.

Helsetilsynet gjennomfører, som tidligere orientert om, tilsyn med hele tarmkreftkirurgiområdet i Helgelandssykehuset som følge av at Helgelandssykehuset i løpet av kort tid sendte tre varsler i henhold til § 3-3 a i spesialisthelsetjenesteloven¹.

Det stedlige tilsynet ble holdt 8. og 9. oktober i Sandnessjøen. Helsetilsynets konklusjoner vil ventelig være klar tidligst om seks måneder. Foreløpige tilbakemeldinger, ifølge styremøte i Helgelandssykehuset 12. oktober, understreket betydningen av sammenheng mellom arbeidsmiljø og risiko knyttet til ivaretagelse av pasientsikkerhet.

Kreftregisterets årsrapport for 2019 med resultater for tykk- og endetarmskreft, publisert i september 2020, har aktualisert at pågående kvalitetsarbeid knyttet til tarmkreftoperasjoner samlet i Helgelandssykehuset er nødvendig og vil kreve videre fokus fra ledelse og fagmiljø.

Både ledelsen i Helgelandssykehuset og Helse Nord RHF har vært tydelige på at kreftkirurgisaken må skilles fra prosessen med Nye Helgelandssykehuset. Det har likevel vært betydelig oppmerksomhet både i media og i befolkningen rundt ulike forhold relatert til diskusjonen om tarmkreftkirurgi der disse to sakene knyttes sammen.

Forbedringsarbeidet i Helgelandssykehuset

Helgelandssykehuset har påbegynt nødvendige prosesser for å sikre ledelse og godt samarbeid mellom fagmiljøene i Mo i Rana og i Sandnessjøen. Helgelandssykehuset har samtidig vært opptatt av å avvente Helsetilsynets tilbakemelding som et ledd i forbedringsarbeidet, men har ikke avvventet arbeidet med oppstart av nødvendige aktiviteter.

Prosesen for å iverksette tiltakene som til nå er identifisert krever ifølge adm. direktør i Helgelandssykehuset mer tid enn tidligere forutsatt. Fagmiljøene skal finne gode løsninger sammen. Beslutningen om midlertidig å samle operasjonene i Mo i Rana begrunnes av Helgelandssykehuset blant annet i at kvalitetsarbeidet ikke har kommet så langt som ønsket og at det er behov for tydelige avklaringer for pasienter og pårørende om hvordan kvalitet og pasientsikkerhet ivaretas innen tarmkreftkirurgien på Helgeland.

I styremøte 12. oktober i Helgelandssykehuset var arbeidsmiljøet tema. Det ble fremholdt at både ledere og ansatte over lang tid har vært under betydelig press og

¹ § 3-3 a. Varsel til Statens helsetilsyn om alvorlige hendelser: Virksomheter som er omfattet av loven her, skal straks varsle Statens helsetilsyn og Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten om dødsfall eller svært alvorlig skade på pasient eller bruker som følge av tjenesteytelsen eller ved at en pasient eller bruker skader en annen, (...). Varslingsplikten gjelder dersom utfallet er uventet ut fra påregnelig risiko.

situasjonen ble beskrevet som svært krevende og opplevd som tung. Det er iverksatt prosesser for å forbedre dette, og det betegnes som langsiktig og krevende arbeid.

Medbestemmelse

Konserntillitsvalgte og konsernverneombud i Helse Nord RHF er overordnet informert om administrerende direktørs vurderinger den 14. oktober 2020.

Brukermedvirkning

Saken er ikke behandlet i Regionalt Brukerutvalg.

Adm. direktørs vurdering

Den nye beslutningen om midlertidig å samle all planlagt tarmkreftkirurgi i Mo i Rana, setter det skisserte målet til ledelsen i Helgelandssykehuset om felles ledelse og operasjoner på to lokalisasjoner under press, og det er uenighet knyttet til tiltaket. Helse Nord RHF ser behov for å finne en annen midlertidig løsning som sikrer forutsigbarhet for pasienter og pårørende mens arbeidet med videreutvikling av pasientsikkerhet innenfor tarmkreftkirurgiområdet og arbeidsmiljø pågår.

Regelmessig og stort mediefokus bidrar også til å skape usikkerhet og utrygghet i befolkningen. Helse Nord RHF har fått flere bekymringsmeldinger om dette.

Det pågår nå flere parallelle prosesser i Helgelandssykehuset:

- Helsetilsynet skal slutføre sitt tilsyn med all tarmkreftkirurgi på Helgeland.
- Kvalitetsarbeidet med tiltak som skal implementeres.
- Tiltak for å bedre arbeidsmiljøet både på kort og lang sikt.

Samlet sett er administrerende direktør ikke trygg på at løsningen som nå er besluttet av ledelsen i Helgelandssykehuset i tilstrekkelig grad ivaretar Helse Nord RHF's «sørge for»-ansvar. Det viktigste i dette ansvaret er å oppfylle pasientenes rett til øyeblikkelig og nødvendig helsehjelp. Dette omfatter å sørge for et trygt og forutsigbart tilbud for pasienter og pårørende.

Diskusjonene knyttet til tarmkreftkirurgiområdet har skapt stor uro som følge av en rekke ulike og uforutsette hendelser over lang tid. Saken preger arbeidsmiljøet og et anstrengt arbeidsmiljø utfordrer pasientsikkerhet. Manglende fremdrift med tiltakene som skal iverksettes, forsterker behov for ytterligere prosesser som ventelig vil ta tid. Situasjonen er krevende og skader tilliten til Helgelandssykehuset og Helse Nord.

Det synes foreløpig som om det vil ta tid å sikre et velfungerende samarbeid mellom de to aktuelle enhetene med overordnet mål om å ha et godt kvalitativt tilbud på to lokalisasjoner, som er det som har vært formidlet til Helse Nord RHF fra ledelsen i Helgelandssykehuset som målet for prosessene.

Administrerende direktør mener det er avgjørende at fagmiljøene konsentrerer seg om å benytte tiden fremover til å utarbeide en omforent plan samt implementere tiltak som skaper et bedre og tettere samarbeid enn det som hittil har vært tilfelle. Dette må også ivareta tilbakemeldinger fra de tre eksterne fagekspertene og de foreløpige tilbakemeldingene fra Helsetilsynet.

Ansvar for å fremme beslutning om fag- og funksjonsdeling regionalt ligger hos det regionale helseforetaket. Administrerende direktør mener det er viktig å ivareta et forutsigbart tarmkreftkirurgitilbud for pasientene som sokner til Helgelandssykehuset. Adm. direktør foreslår derfor at det inntil videre inngås et samarbeid med Nordlandssykehuset for disse pasientene slik at:

- All planlagt tarmkreftkirurgi utføres ved Nordlandssykehuset med virkning fra 19. oktober 2020.
- All øyeblikkelig hjelp knyttet til mistanke om tarmkreft som må opereres i Helgelandssykehuset skal skje etter forutgående konsultasjon med Nordlandssykehuset og/eller Universitetssykehuset Nord-Norge.

I tillegg foreslår administrerende direktør at Universitetssykehuset Nord-Norge bidrar med et tverrfaglig team som kan understøtte videreutvikling av kvalitetsarbeid knyttet til tarmkreftkirurg i Helgelandssykehuset.

Tiden som frigis som følge av at operasjoner flyttes midlertidig til Nordlandssykehuset kan benyttes til hospitering for fagmiljøet både ved Universitetssykehuset Nord-Norge og Nordlandssykehuset.

Revisjonen av regional kreftplan pågår. De nasjonale retningslinjene fra Helsedirektoratet i rapport *IS-2284 Kreftkirurgi i Norge*, er utgangspunktet. Slik tarmkreftkirurgien utføres i dag i Helgelandssykehuset ivaretar den ikke direktoratets krav til volum, og det er behov for å se hvordan dette skal håndteres i det videre. Helsetilsynet vil ventelig også ha innspill knyttet til dette som oppfølging av det pågående tilsynet. Den største andelen av disse operasjonene har over år vært utført ved Helgelandssykehuset Mo i Rana.

Helse Nord RHF vil komme tilbake til styret med en beslutningssak om fremtidens funksjonsdeling når det gjelder tarmkreftkirurgi i Helgelandssykehuset som del av ferdigstillingen av en revidert regional kreftplan for Helse Nord.

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helse Nord RHF beslutter midlertidig flytting av planlagt tarmkreftkirurgi i Helgelandssykehuset til Nordlandssykehuset. All øyeblikkelig hjelp på tarmkreftkirurgiområdet som må opereres i Helgelandssykehuset, skal, som følge av flyttingen, skje etter forutgående konsultasjon med Nordlandssykehuset og/eller Universitetssykehuset Nord-Norge.
2. Det holdes foretaksmøte mellom Helse Nord RHF og Helgelandssykehuset HF for å iverksette beslutningen.
3. Styret ber Nordlandssykehuset inntil videre opererer planlagte tarmkreftoperasjoner fra nedslagsfeltet til Helgelandssykehuset fra og med 19. oktober 2020.
4. Styret ber Universitetssykehuset Nord-Norge bidra med et tverrfaglig team som kan understøtte Helgelandssykehusets videre arbeid med kvalitet og pasientsikkerhet innen tarmkreftkirurgi.
5. Styret ber Universitetssykehuset Nord-Norge og Nordlandssykehuset legge til rette for hospitering for aktuelt fagmiljø fra Helgelandssykehuset i perioden de elektive tarmkreftoperasjonene er overført til Nordlandssykehuset.
6. Styret ber administrerende direktør kalle inn til foretaksmøte med Universitetssykehuset Nord-Norge og Nordlandssykehuset for å gjennomføre beslutningene i vedtakspunkt 3, 4 og 5.
7. Styret ber administrerende direktør legge frem egen styresak når arbeidet med ny regional kreftplan er ferdigstilt, tentativt våren 2021.
8. Styret ber administrerende direktør komme tilbake med en ny beslutningssak når forholdene tilsier tilbakeføring av planlagte tarmkreftkirurgioperasjoner til Helgelandssykehuset.

Bodø, 14. oktober 2020

Cecilie Daae
adm. direktør